

Enigmística

Màrius Serra

MariusSerra@verbalia.com

El català adult

Conec un munt de mares (i algun pare) que conserven en una llibreta esgrogueïda una llista de paraules estranyes que els seus fills deien quan van aprendre a parlar. La meva neboda Núria, que ara té vint anys molt ben posats, en fa dinou deia *mucana*, *ximaia* i *gaixaixo* per referir-se al tomàquet, el pijama i els cigarrets.

La lingüista Mireia Llinàs, professora titular a l'Autònoma i mare de tres fills, ha trobat en l'estudi d'aquestes llistes una via de conciliació entre la seva vida laboral i la familiar. Llinàs, experta en gramàtica generativa, ha dedicat l'última dècada a investigar els mecanismes que regeixen l'adquisició de la llengua. Ara n'acaba de publicar les conclusions en un llibre amè i d'interès general: *Primeres paraules (com aprenen a parlar els nostres fills)* (Empúries).

Algunes de les afirmacions de Llinàs mereixen ser divulgades als mitjans de comunicació en un lloc destacat: "El fet que hi hagi una guia interna, una pauta que marqui el camí cap a la llengua adulta, vol dir que la llengua no és només comunicació". L'estudi està estructurat en cercles concèntrics. Del so a la paraula i de la paraula a l'oració, tot plegat per anar a petar a les procel·loses aigües del sentit. Gràcies a la intensa convivència amb els seus informadors, l'autora disposa d'una casuística àmplia i va-

La parla dels nens és creativa arreu. MICHAEL REYNOLDS - STF

Destaca
l'assumpció
de l'analogia
per crear
neologismes

riada per establir el català infantil i contraposar-lo al que ella anomena català adult. En l'àmbit fonètic la majoria de processos són d'harmonització –*famàfor* per semàfor– i de simplificació –*namú* per dona'm-ho!, *nanat* per se n'ha anat, *no capis!* per no t'escapis– però també es dona el procés invers –*nous* per ous, *me'l'infles?* per me l'infles, el *tanina* per el tenia.

Entre els mots destaca l'assumpció de l'analogia per crear neologismes. Així,

un nen que reparteix xiclets diu que és el *xicleter*, un que aguanta coses és l'*aguanter*, un tovalló plegat en forma de rectangle està *rectangladet*, el participi de *veure* no és pas *vist* sinó *veurat* i les mandarines surten del *mandari*. El gènere provoca parelles agramaticals com els peixos i les *peixes* o la persona i el *persó*, mentre que la persona genera conflictes d'identitat. El nen és abans *el nen* que no pas *jo*, de manera que sovint fa com aquells adults grandiloqüents que parlen d'ells en tercera persona. El més inquietant del recomanable estudi de Mireia Llinàs és que, sovint, el que ella apunta com a característica d'aquest català infantil forma part del català d'alguns parlants adults. Per exemple, l'omissió de pronoms febles. Allò del "que tens monedes? sí, tinc".

Poesia

Mireia Calafell

Organismes cibernètics...

Poètiques del cos,
Galerada, 2006

Organismes cibernètics que no reconeixeran el jardí de l'edèn darrere els gratacels de la ironia, la mort i la perversitat del cos que excedeix sempre els seus límits, que és semblant però diferent, resultat d'interaccions constants, un producte social que alguns escolliran per fer estudis de mercat –de mercat!– traçant divisions inexistents, i un grup seran els homes, l'altre les dones (es venera el dualisme d'uns gèneres artificials) –i què farem amb els qui habiten la frontera, què direm a Venus Boyz o Murray Hill? Podries proposar reformar les bases i distingir la gent segons les pigues de l'escot, la fermesa a les natges, la manera de besar, l'accent a les parpelles o l'elegància de les mans, sabent que ens transvestim a cada instant.

Mireia Calafell, premi Amadeu Oller. NÚRIA CALAFELL

Càpsula

Carles
Hac MorPensar
l'Àfrica

Amb dues-centes pàgines àgils, *Afroresistències, afroressonàncies*. Teixint les altres Àfriques (Oozebap), de l'artista disciplinari Didac P. Lagarriga ens introdueix brillantment en nombrosos aspectes de les realitats africanes. Com bé hi diu l'autor, si el colonialisme negava un passat històric, polític i cultural *actiu* del continent africà per construir un imaginari del salvatge, el neocolonialisme nega el present per continuar explotant i modelant aquest salvatge, que ara anomena *pobre*. I indeslligablement de les qüestions que Lagarriga hi va tractant, és altament interessant el seu punt de vista, dirieu que ideològic, si això fos possible, per bé que absolutament desmuntador dels prejudicis, tenyits d'afropessimisme, amb què imaginem aquelles societats que ens són tan llunyanes a tots nivells. I hi ha paràgrafs, frases i pàgines que fan pensar sobre el pensar. Aquest toc filosòfic, importantíssim, implícit de cap a cap del llibre, juntament amb els munts d'informació intel·ligentment destil·lats, el fan un veritable assaig, un valuós exercici de reflexió. I l'edició té uns apèndixs, a www.oozebap.org/afro, que poden incitar a llegir aquesta obra tan peculiar i exemplar.

El quiosc

Pepo Tamarit

Quaderns de la Mediterrània
Número 6
Institut Europeu de la Mediterrània.
Barcelona, 2006. 9 euros

La revista, que es va presentar el passat dia 14, arriba al 6è número amb un dossier dedicat a les fronteres i els diàlegs, amb articles de prestigiosos intel·lectuals laics i religiosos com ara Gilles Kepel, Raimon Panikkar, Emmanuel Silvan, Albert Ferrer, Nadia Attar, Jordi Casassas i, entre molts altres, Mustafá Ceric. Aquest diàleg no resulta gens senzill i l'Institut Europeu de la Mediterrània, que porta gairebé vint anys compromès amb el Mediterrani, organitza constantment seminaris, debats i estudis de tota mena per afavorir aquest diàleg.

Llengua Nacional
Número 56
Associació Llengua Nacional
Barcelona, 3r trimestre, 2006
4 euros

Aquesta revista que vetlla per la precària salut del català obre l'edició amb l'article de Ferran Suay *Mantenir la llengua: de la consciència a la conducta, passant pels recursos*. També en l'apartat de *Sociolingüística* podem llegir l'article de Jordi Solé, *Carles M. Espinalt: oratòria, sentit polític i expressivitat*. El tema tractat a *Sintaxi* és *Qüestions de concordança*. Xavier Rull ens ofereix *Una llengua afaixonada per la història*, dins l'apartat *Lèxic*. Finalment, podem llegir una entrevista a Maria Conca, professora de filologia catalana a València.

ONGC
Número 26
IGMAN Acció Solidària
Barcelona, 3r trimestre, 2006
3 euros

La revista de pensament polític, solidaritat, cooperació i relacions internacionals ens ofereix el dossier *El rept de l'autodeterminació*, amb articles de Joan Puigercós, Felip Puig, Begoña Lasagabaster, Joseba Egibar i, entre d'altres, Joan Masanet. L'entrevista està dedicada a Fernando Cardenal, jesuïta nicaragüenc que va ser ministre d'educació del govern sandinista. Altres articles destacats són *L'esperança libanesa* (L. Lega), *Bòsnia i la cooperació catalana* (J. Aixalà), *De qui és el segle XXI?* (I. Wallerstein) i *Els objectius del mil·lenni* (A. Haglund).